

Improvizirana satnija

Početak jeseni 1944. VI. ustaški zdrug povukao se je iz Imotskog izgubivši pri tome dobar dio ljudstva koje se nije htjelo udaljiti iz svog rodnoг kraja. Prvo smo se zaustavili u Posušju a zatim, u okviru općeg povlačenja, što je bilo posljedica njemačkog povlačenja iz Grčke, zaustavili smo se u Širokom Brijegu gdje smo zauzeli obrambene položaje da sa zapada zaštitimo Mostar. Zdrugom je zapovijedao ustaški pukovnik Frano Primorac, a stajao je pod operativnim vodstvom domobranskog generala Zorha koji je imao svoje sjedište prvo u Dubrovniku a zatim u Mostaru.

Kad nadporučnik, časnik-sudac, nisam imao mnogo posla, jer su vojnici bili stegovni, pa mi je bilo malo dosadno. No ne za dugo. Uskoro su partizani počeli napadati, a sjeverna obrambena linija koju su držali pripadnici njemačke divizije "Prinz Eugen" nije bila ni čvrsta ni pouzdana. Saznao sam u našem stožeru da se očekuje veći napadaj.

Onih dana stigla je u Široki Brijeg skupina od 20 mladih dočasnika koji su upravo bili završili Dočasničku školu u Osijeku i još nisu bili dodijeljeni u pojedine jedinice. Upitao sam pukovnika Primorca, ne bi li mi mogao dati zapovjedništvo nad tim mladima i pravo da pogledam u skladištu što imamo od neupotrijebljenog oružja, da bismo pomogli u obrani. Dao mi je dopuštenje i s dečkima smo u skladištu otkrili šest teških strojnica različitih kalibra i tipova i dva bacača. Ovo je oružje bilo namazano i pohranjeno, jer nije bilo odgovarajućeg streljiva.

Uzeo sam 5-6 dočasnika i neki stari mali kamion i otišao sam do njemačkog skladišta, jer smo znali da imaju streljiva koje im nije trebalo. Zamolio sam zapovjednika skladišta da mi dade nekoliko sanduka toga streljiva, no on se je nećkao, jer da nema dopuštenje od svoje divizije koja je u onaj čas imala privremeno sjedište u Ljubuškom. Rekao sam dečkima koji su stajali pred vratima da nisam uspio, a jedan od njih mi odgovori: "Nadporučniče, Vi dobro govorite njemački. Zabavite malo toga njemačkog zapovjednika

a mi ćemo razgovarati u skladištu s nekim dočasnicima, banatskim Šabama, s kojima se možemo sporazumjeti."

I tako nastavilih pregovarati nekih desetak minuta, naravno bez uspjeha, dok se nije na vratima pojavilo nasmijano, skoro dječjačko lice jednoga od mojih dočasnika. Namignuvši mi upita me, ne bi li smo mogli kranuti nazad u naš stožer. Otišli smo i kad smo stigli do tvornice duhana, otkrili su mi veći broj sanduka s potrebnim streljivom i priličan broj mina za naše bacače. Nisam ih pitao kako su se snašli sa Švabom, nego sam od službujućeg časnika zatražio dopuštenje da se smijemo popeti na krov tvornice i da tamo pokušamo postaviti naše teško oružje.

Bilo je dosta hladno i pomalo kišovito, a već je počeo padati mrak. Svi smo bili u ljetnim odorama te sam odlučio spustiti se na četvrti ili treći kat (ne sjećam se točno) i počeli smo uredjivati strojnička gnijezda kod prozora. Započelo je sastavljanje i čišćenje pojedinih strojnica. Dočasnici su bili veoma vješti i kod malih svjetiljka i lojanica radili su marljivo kao mravi. Oko ponoći imali smo spremne dvije strojnice, no nastavili smo spremati i ostale. Kad je započeo partizanski napadaj, na opće iznenadjenje napadača kao i Nijemaca koji su bili ispred (i ispod) nas, s visine su se oglasile naše prve dvije austrijske Schwarzlose. Pred zoru imali smo već u "pogonu" daljnje dvije strojnice, a kad je zadanilo, dovršili smo sa spremanjem pete i šeste strojnice i naših bacača koje nismo upotrijebili, no koje smo već slijedeći dan zajedno s četiri dočasnike morali predati drugoj ~~naš~~ jedinici za osiguranje prilaza Širokom Brijegu. Ova moja improvizirana jedinica ostala je na položaju samo još dva dana i kad se po noći oglasila, od koje se činilo da ima dva puta toliko oružja od onoga što je stvarno imala. Zatim su strojnice u izvrsnom stanju i opskrbljene streljivom, bile dodijeljene drugim jedinicama, a ja sam se oprostio od tih dragih mladića s kojima smo ^{družili} ~~strajali~~ od zime, no suhi jer smo bili pod krovom, proveli tri dana braneći Široki Brijeg. ✱

- 3 -

Kao star čovjek sjećam se njihovih mladenačkih lica i njihove
stege i sposobnosti.

Dr. Ivo Korsky

*Ne znam kojom sam prilikom napisao
tu bilješku. Vjerojatno između 1994. i 1997.*